

מראי מקומות - יומא

טו.

מוספי המועדות כתוב בפסוקים 'מלבד עולת הבקר', ושם רבי שמעון איש המצפה לא דרש זאת, ומדוע כאן הדבר שונה. וביאר החילוק, שכאן הפסוק שונה מהרגילות, שבכל המוספים כתוב 'מלבד עולת הבקר', וכאן כתוב 'על עולת התמיד', לכן זה סיבה ללמוד מהפסוק עוד דין חוץ מהדין להקדים את התמיד למוסף, וזו גם הסיבה שהוא דרש דווקא כאן ולא בפסוקים האחרים.

אלא שאם כן קשה שגם במוסף של שבת כתוב 'על עולת התמיד', ושם לא שייך לדרוש לעשות את התמיד כמו המוסף שהרי שניהם קרבנות עולה ואם כן זה יהיה ראייה שלא לדרוש כך את הפסוק. אלא הפירוש הוא שהלימוד הוא מזה שכתוב 'לחטאת' ולא 'חטאת', ומזה לומדים שיעשה את העולה כמו חטאת. והגמרא לא שאלה מה חכמים לומדים מהפסוק הזה, כי בגמרא בשבועות (ט) דורשים מזה שאמר הקדוש ברוך הוא הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח.

ה. מאי לאו אפליגיה דמזבח

פירש רש"י, כנגד חצי גובהו, ואי אפשר לצמצם שלא יהא מקצתם למעלה ומקצתם למטה. אולם התוספות פירשו שאם כן מצינו דמים חציין למעלה וחציין למטה, שבתחילה הוא נותן על הקרנות ארבע מתנות, ואחר כך הוא נותן לחצי מזבח. וביאר הגרי"ז בזבחים (לח.) שרש"י והתוספות לשיטתם, שנחלקו האם המתן דם שעל הקרנות והמתן דם שעל טהרו של מזבח הם כפרה אחת או שתי כפרות, ששיטת רש"י שהם שתי כפרות, ואם כן אין זה נחשב שמצינו דמים שחציין למעלה וחציין למטה, כי כל אחת היא כפרה נפרדת, אבל שיטת התוספות שהכל כפרה אחת, ולכן חלוקה זו שבין הדם שעל הקרנות לדם שעל טהרו של מזבח נקרא שמצינו דמים שמקצתן למעלה ומקצתן למטה. והקשה לשיטת התוספות שהכל כפרה אחת, שאם כן גם בתירוץ של הגמרא שמדובר על גג המזבח, הרי זה נחשב לכפרה אחת בשני מקומות.

א. דבר אחר מערב עד בקר אין לך עבודה וכו'

כתב הגבורת ארי, שמה שאמרו דבר אחר לא באו לחלוק על הדרשה הראשונה שדרשו תן לה מדתה, שהרי זה נלמד מפשטות הפסוק של מערב עד בקר, והלימוד שאין לך עבודה וכו' מ'אותו' הוא נלמד. וגם משמע שכולם מסכימים לדרשה זו. אלא כוונת הגמרא ב'דבר אחר' היא, שיש עוד דבר ללמוד מהפסוק של מערב עד בקר, ומזה שסמוך לזה כתוב 'אותו' דורשים מזה אין לך עבודה וכו'.

ב. אין לך עבודה שכשרה מערב עד בקר אלא זו בלבד

פירש רש"י בכתב יד במנחות (פט), משקיעת החמה ואילך עד הבוקר. ומשמע שההדלקה היתה בזמן שקיעת החמה. וכן מבואר בתוספות שם (ד"ה אין לך), שכתבו שהקטרת איברים אפילו שהם כשירים כל הלילה זמנם לא מערב עד בוקר כמו הדלקת נרות, כי הקטרת אברים הזמן שלהם מתחיל מבעוד יום, ומבואר שזמן הדלקת הנרות מתחיל רק משחשיכה. וכן דעת האבן עזרא (שמות י"ב ו'), שכתב שאין ספק כי בשקוע השמש ידליק את הנרות. והרמב"ן האריך לפרש שהמילה 'ערב', שכתוב על הדלקת הנרות זה בזמן תמיד של בין הערבים. ועיין בפסחים (נב.) בזה.

ג. אלא רב פפא מאי טעמא לא אמר כאביי

הקשה המצפה איתן, שאולי הסיבה שרב פפא לא תירץ כאביי, בגלל שלפי אביי יוצא שהמשנה דיברה בשני טעמים וה'נרות' של לקמן אינו כמו ה'נרות' של כאן, ורב פפא העדיף להעמיד בשני תנאים וטעם אחד. ותירץ שהגמרא שואלת שרב פפא לשיטתו במנחות (נה.) שאומר שעדיף להעמיד בשני טעמים ולא בשני תנאים.

ד. עולה היא ואמר רחמנא עביד בה מעשה חטאת

כתב הגבורת ארי, שאפילו שהפשטות בפסוק 'על עולת התמיד' בא לומר שיש לעשות את החטאת לאחר עולת התמיד ולומר שקרבן תמיד קודם לקרבן מוסף. וגם בכל